

MÁRIA DOBRÍKOVÁ*

Vyjadrenie metaforických temporálnych súvislostí v slovanskom jazykovom obraze sveta¹

DOBRÍKOVÁ, M.: Expression of Metaphorical Temporal Contexts in the Slavic Linguistic Image of the World. *Slavica Slovaca*, 58, 2023, No 2, pp. 252-256 (Bratislava).

The author analyses the metaphorical verbo-nominal constructions *strácať čas* (waste time) and *zabíjať čas* (kill time) in Slovak and Slavic languages. By pointing out the existence of their equivalents in other European languages used in the close area (Hungarian, German, Romanian, Italian), they conclude that the constructions are not exclusively bound to the Slavic environment and call them arealisms. They also examine this structural-semantic model from the aspect of phraseological theory and lexicographical practice, finding out that the lexicographical characteristics of the phrases *strácať čas* (waste time) and *zabíjať čas* (kill time) in the dictionaries of the various Slavic languages are not identical. The essence of the phenomenon of *time* in general is also approached through the views of ancient philosophers and Christian scholars.

Time as an ontological category, verbo-nominal construction, metaphor, phraseme, *strácať čas*, *zabíjať čas*, linguistic image of the world.

Človek sa nerodí s konkrétnou predstavou o jednotlivých významoch slova „čas“.² Ich myšlienkový obsah si uvedomuje postupne, pričom rozvíjaním poznania na základe konkrétnych skúseností môže modifikovať niektoré atribúty vlastného vnímania pojmov vyjadrujúcich trvanie a plynutie ľudského bytia v rámci univerza. Tu vzápätí vyvstáva otázka, či čas treba vnímať ako plynutie, t. j. ako metaforu prúdu,³ prípadne ako atribút hmoty nerozlučne spätý s pohybom,⁴ resp. či jeho existencia, teda aj dĺžka časových intervalov, má byť posudzovaná ako relatívna vlastnosť časopriestoru.⁵ V platónsko-aristotelovskej metafyzickej tradícii bol čas percipovaný ako základný protiklad bytia a mal totožný ontologický status ako všetko empirické (zmyslové) poznanie. Na druhej strane sv. Augustín⁶ vnímal čas vo vzťahu k večnosti (k času kozmickému), pričom usúvzťažnil dušu a čas, ako aj subjektívny (psychologický) a objektívny (fyzikálny) čas.⁷

* Prof. PhDr. Mária Dobríková, CSc., Katedra slovanských filológií, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, Gondova 2, 811 02 Bratislava; e-mail: maria.dobrikova@uniba.sk; <https://orcid.org/0000-0002-0628-6869>.

¹ Štúdia je súčasťou riešenia grantového projektu VEGA 1/0666/21 *Percepcia nadprirodzena v jazykoch a kultúrach Slovanov s akcentom na západoslovanský a južnoslovanský areál II*.

² Napríklad Slovník súčasného slovenského jazyka v heslovej stati *čas* uvádza desať jeho významov (2006, s. 470-471), deviaty z nich je nositeľom významu „poveternostné pomery, počasie“, pričom substantívum *počasie* je derivátom pôvodného tvaru, rovnako ako substantívum *nečas*, t. j. „zlé počasie“.

³ V antickej filozofii takto vnímali kategóriu času predstavitelia stoicizmu. Analogicky s výkladom časovej štruktúry vysvetľovali aj štruktúru pohybu. (Cit. podľa Gahér, F.: *Princípy stoickej fyziky I. Kozmos ako dynamické kontinuum*. In *Organon F*, 1997, roč. 4, č. 3, s. 16-17). Vo fyzike stoici pracovali s pojmom *lógos*, ktorý vysvetľovali ako všetko prenikajúci oheň, neodvratný osud sveta a pripisovali mu význam svetového zákona. (Cit. podľa Long, A. A.: *Dějiny filosofie III. Hellénistická filosofie. Stoikové, epikurejci, skeptikové*. Prekl. P. Kolev. Praha: OIKOYMENH, 2003, s. 140-254).

⁴ V tomto duchu interpretovali čas napríklad antickí atomisti. (O tom pozri Okál, M.: *Grécki atomisti a Epikuros*. Štúdie z oblasti fyziky. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1953, 177 s.)

⁵ Takéto nazeranie na čas prezentoval Albert Einstein v špeciálnej teórii relativity (1905), neskôr vo všeobecnej teórii relativity (1916).

⁶ Augustín z Hippa, vlastným menom Aurelius Augustinus (395-430), kresťanský teológ, filozof, spisovateľ, predstaviteľ latinskej patristiky.

⁷ Olšovský, J.: *Slovník filosofických pojmů současnosti*. Vyšehrad: Albatros Media a. s., 2018, s. 49.

Časový aspekt existencie života na zemi má okrem filozofického a fyzikálneho rozmeru veľmi úzke prepojenie s biologickou časovou dimenziou, ktorá sa pri rastlinných organizmoch prejavuje počas ich vegetačného cyklu. Na živé organizmy vrátane človeka pôsobia tiež biorytmy, t. j. (relatívne) pravidelné striedania životne dôležitých činností, procesov a funkcií pod vplyvom rôznych vonkajších i vnútorných faktorov, ktoré nezvratne limitujú najmä dva medzňiky: vznik a zánik života. Spomínané, ako aj ďalšie definície či charakteristiky všeobecných, podstatných i menej podstatných vlastností a symptómov času by vo vzťahu k priebehu ľudského života neboli úplné, ak na ne nebudeme nazerať aj z hľadiska priestorovej dimenzie. Život každého jednotlivca totiž nelimituje iba časový úsek vymedzený jeho vlastnou existenciou, ale tiež konkrétna časopriestorová realita jeho bytia rámcovaná geopolitickým, historickým a kultúrno-spoločenským kontextom doby.⁸ Dejiny myslenia o determinácii a atribútoch časovej dimenzie zahŕňajú aj úvahy o jej cyklickosti a lineárnosti. Svetlana Šašerina, nadväzujúc na publikáciu Arona Gureviča Категории средневековой культуры (1984), v súvislosti s vnímaním cyklického a lineárneho času konštatuje, že v predkresťanskej civilizácii čas určovali prírodné cykly. Kresťanstvo prinieslo nové chápanie času, „ktoré už nie je založené iba na cykloch, ale ukazuje na čas ako na vektor, ktorý rámcuje vývin od stvorenia sveta do jeho konca“.⁹ Napriek tomu, že „čas je vnímaný ako doba, ktorá uplynula medzi dvoma okamihmi, [...], kde sa prítomnosť stáva minulosťou a budúcnosť prítomnosťou, ostáva paradoxne nepostihnuteľný, hoci sme doň ponorení a nemôžeme sa z neho nikdy vymaniť“.¹⁰

Citované a mnohé ďalšie interpretácie merateľných i nemerateľných časových úsekov sa na základe empirických skúseností nezriedka prelínajú s ich percipovaním v jednotlivých národných spoločnostiach. Táto skutočnosť sa prirodzene premietla do špecifického vytvárania predstáv o fenoméne čas, ktoré našli odraz v jazyku daných spoločností, hoci v početných, zväčša metaforických a idiomatikých konštrukciách reálne nekorešpondujú so všeobecne akceptovanými zákonitosťami univerza, porovnaj napríklad biel. *забіваць час*, bulh. *убивам си времето*, čes. *zabíjet čas*, chorv. *ubijati vrijeme*, poľ. *zabijać czas*, rus. *убивать время*, sloven. *zabíjati čas*, slovín. *zabijati (ubijati) čas*, srb. *убијати (утицати) време*, ukr. *вбивати (убивати) час*, všetky so sémantikou „1. nič nerobiť, 2. venovať sa zbytočnej, resp. nedôležitej, menej hodnotnej činnosti“ alebo biel. *траціць час*, bulh. *губя <си> времето*, čes. *ztrácet (marnit) čas*, chorv. *gubiti (tratiti) vrijeme*, poľ. *tracić (marnować) czas*, rus. *терять (тратить) время*, sloven. *strácat' (márniť) čas*, slovín. *izgublјati (zapravlјati) čas*, srb. *губити (трпати) време*, ukr. *гаяти (марнувати) час*,¹¹ t. j. „neužitočne, nehospodárne plyvať časom“ a pod.

V oboch uvedených príkladoch sa lexéma čas nevzťahuje na určitý vymedzený alebo bližšie nevymedzený časový úsek, nekoreluje ani s predstavou o permanentne prebiehajúcich premenách, ktoré majú súvis s lineárnou či cyklickou časovou dimenziou. Prítomnosť komponentu čas (*czas*, *vrijeme*, *време*, *время*, *čas*) v kontexte daných slovných spojení je skôr výsledkom psychicko-emocionálneho stavu, resp. mentálneho nastavenia, pod vplyvom ktorého je čas v konkrétnej situácii jej účastníkmi alebo komunikantmi interpretovaný prostredníctvom personifikácie, pričom nie je ničím limitovaný a treba ho

⁸ V takomto širšom časopriestorovom rámci sme napríklad sledovali podstatné etapy v živote ženy, reflektované z hľadiska slovenského a slovinského frazeologického fondu. (Pozri Dobříková, M. – Kmečová, S.: Fenomen času v življenju ženske skozi prizmo slovaških in slovinskih frazemov. E. Kržišnik – N. Jakop – M. Jemec Tomazin (eds.): *Prostor in čas v frazeologiji*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2016, s. 357-365).

⁹ Šašerina, S.: О годинах и часах: внимание času и его отраз в письменных памятниках карпатской провинции. S. Šašerina – P. Žeňuch – M. Hříbová (eds.): *Interdisciplinárny výskum prameňov o jazyku a duchovnej kultúre. Slovensko-slovanské súvislosti*. Bratislava: Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, Slovenský komitét slavistov, 2022, s. 16.

¹⁰ Durozoi, G. – Roussel, A.: *Filozofický slovník*. Praha: EWA Edition, 1994, s. 48.

¹¹ V štúdiu uvádzame ako poznámkový aparát pod čiarou iba komentáre a odkazy na odbornú literatúru. Pramene, z ktorých sme čerpali exemplifikácie, osobitne nevymenúvame. Rozhodli sme sa tak najmä z dôvodu, že pri viacerých dokladových spojeniach sa ich výklady a štylistické charakteristiky v jednotlivých inojazyčných lexikografických dielach líšia, a tiež preto, lebo pri niektorých z nich prinášame vlastné špecifikácie ich významu.

vnímať všeobecne ako ontologickú kategóriu. Eva Čulenová tento typ ustálených slovných spojení definuje ako chronoreceptívne metafory, pričom k nim priradzuje aj jednotky, ktoré reflektujú čas ohraničené, teda ako istý časový úsek.¹² Pre úplnosť treba dodať, že v analyzovaných metaforických slovných spojeniach je síce kľúčovým kompozičným prvkom substantívum *čas*, ale na expresívnosti a metaforickosti ich celkového významu sa rozhodujúcim spôsobom podieľajú práve slovesné komponenty. Napriek vedeckým dôkazom o neuchopiteľnosti akéhokoľvek časového intervalu sa vďaka tomu v prípade metafory *zabíjať čas* v slovenčine aj v jednotlivých slovanských jazykoch stáva čas antropomorfným objektom, ktorý možno pripraviť o život, v prípade metafory *strácať čas* sa mení na materializovanú entitu, zhmotnené vlastníctvo, o ktoré možno prísť.

Jazykový obraz sveta sa vo všeobecnosti interpretuje ako špecifické vnímanie reality, ktoré sa premietlo do mentálnych a sémantických štruktúr lexikálnej zásoby konkrétneho jazykového spoločenstva. Pri analyzovaných slovných spojeniach by sme na základe ich formálnej i významovej podobnosti mohli vysloviť hypotézu, že sú typickými reprezentantmi percepcie a konceptualizácie slovanského jazykového obrazu sveta. Ak však napríklad k slovenským jednotkám *zabíjať čas* a *strácať čas* priradíme ich ekvivalenty v maďarčine a nemčine, teda vo vzťahu k slovenčine v geneticky nepríbuzných, ale areálovo blízkych jazykoch, sú natoľko identické, že nám pôvodný predpoklad o ich kultúrnej podmienenosti viazanej výhradne na slovanské prostredie neumožňujú akceptovať. Porovnaj slov. *zabíjať čas* → maď. *elüti az időt valamivel*, nem. *die Zeit totschiagen* a slov. *strácať čas* → maď. *vesztegeti az idejét*, nem. *die Zeit verlieren (verchwenden)*. Podobnú situáciu zaznamenávame aj v chorvátsko-talianskom kontexte, kde ustálené slovné spojenie *ubijati vrijeme* má v talianskom jazyku náprotivok *ammazzare il tempo* a pre chorvátske *gubiti (tratiti) vrijeme* disponuje taliančina ekvivalentmi *specare (perdere) tempo*. Bulharská lingvistka S. Kaldieva-Zacharieva¹³ konštatuje, že „už zbežné oboznámenie sa s frazeologickým bohatstvom bulharského a rumunského jazyka odhaľuje zaujímavú jazykovú blízkosť a pozoruhodnú zhodu“. ¹⁴ Neprekvapuje preto, že bulharské slovné spojenie *убивам cu времето* formálne i významovo korešponduje s jeho rumunským ekvivalentom *a-și omori timpul*, rovnako ako v prípade jednotiek *губя времето cu* aj *губя <cu> времето* v bulharčine a *a-și pierde timpul* v rumunčine.

Obe analyzované jednotky sú založené na zhodnej asociatívnej predstave, ktorá sa v slovanských i v neslovanských jazykoch premietla do ich totožného komponentového obsadenia a identického významu. Ide teda o jeden štruktúrne-sémantický model, v teórii frazeológie súvisiaci s areálovým opisom frázem, prostredníctvom ktorého možno registrovať oblasť ich územného rozšírenia.¹⁵ Jana Skladaná tento typ jednotiek nazýva arealizmy, uvádza príklady *biely ako sneh*, *rýchly ako blesk*, *spievať ako slávik* a i., pričom za ich typický znak pokladá to, „že nie sú ani internacionalizmami, ani kalkami, ani inými prevzatiami, i keď hranice medzi jednotlivými typmi nemusia byť vždy jasné“. ¹⁶ V tejto súvislosti je potrebné dodať, že aj identickosť analyzovaných ustálených slovných spojení *zabíjať čas* a *strácať čas* a ich ekvivalentov v slovanských i neslovanských jazykoch je skôr dôsledkom zhodnej alebo podobnej reakcie človeka na vonkajšie podnety, totožný spôsob sebareflexie, stereotypné uvažovanie a pod.

¹² Čulenová, E.: Čas letí ako bláznivý alebo Fenomén času v slovenskom metaforickom vyjadrení. In Jazyk a kultúra, 2013, č. 16. Dostupné online: https://www.ff.unipo.sk/jak/16_2013/culenova.pdf

¹³ Stefana Kaldieva-Zacharieva je bulharská slavistka, romanistka a lexikografka. Venuje sa problematike slovotvorby, lexikológii, frazeológii a porovnávacej jazykovede. Je autorkou monografie Проблеми на съпоставителното изследване на българската и румънската фразеология (2005) a tiež slovníkov Румънско-български фразеологичен речник (1997) a Румънско-български речник (общ и подобни думи) (2007).

¹⁴ Калдиева-Захариева, С.: Българска лексикология и фразеология. Том 2. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2013, с. 245.

¹⁵ Mlacek, J. – Ďurčo, P. a kol.: Frazeologická terminológia. Bratislava: STIMUL – Centrum informatiky a vzdelávania FF UK, 1995, s. 13-14.

¹⁶ Skladaná, J.: Niektoré slovenské frazémy v slovanskom kontexte. M. Dobriková (ed.): Philologica 67. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2011, s. 90.

Na tomto mieste sa žiada uviesť niekoľko poznámok k statusu arealizmov *zabíjať čas* a *strácať čas* z pohľadu frazeologickej teórie i lexikografickej, resp. frazeografickej praxe. V slovanských jazykoch ide o verbonominálne konštrukcie, v ktorých, ako sme naznačili, je nositeľom metaforickosti prvý, čiže slovesný komponent slovného spojenia. Z aspektu komponentového obsadenie predstavuje výnimku bulharčina, kde je obligatórne (*убивам си времето, губя времето си*) alebo fakultatívne (*губя <си> времето*) prítomná lexéma *си* s odlišnou slovnodruhovou charakteristikou.¹⁷ Frazeologický slovník bulharského jazyka ani jednu z podob metaforického výrazu *губя времето си* a *губя <си> времето* nevádza,¹⁸ akademický Slovník bulharského jazyka pod heslovým slovom *време* dokumentuje iba tvar *губя си времето*.¹⁹ Svedectvo o existencii a ustálenosti jednotky bez krátkeho tvaru privlastňovacieho záměna *си* prináša aktuálna jazyková prax. Uvádžame niekoľko ilustračných príkladov, ktoré sme zaznamenali pomocou internetového prehliadača www.google.bg: *Още ли губиш време [...] на опашка в банката?; Преговори с „Газпром“ няма, няма и да има, а ние губим време; За да не губим време в излишно конкуриране на Уикипедия а под.*

Fungovanie slovných spojení *zabíjať čas* a *strácať čas* v slovanských jazykoch potvrdzuje jazyková prax a nachádzajú sa v rôznych typoch lexikografických diel. Ich pozícia v rámci heslovej state *čas* (aj pri slovesách *zabíjať* a *strácať*) však nie je totožná. Podľa praxe výkladových i prekladových slovníkov za kľúčovým slovom zväčša nasledujú doklady v poradí: 1. typické, resp. frekventované voľné slovné spojenia, 2. lexikalizované spojenia (v slovenskej frazeologickej terminológii nazývané združené pomenovania²⁰), 3. terminologické spojenia a 4. frazeologické a paremiologické jednotky. Pokým v Krátkom slovníku slovenského jazyka sú slovné spojenia *strácať*, *mrhať*, *márniť*, *expr. zabíjať čas* s významom „robiť niečo zbytočné“ registrované ako frazémy,²¹ v Slovníku súčasného slovenského jazyka už majú odlišnú charakteristiku týkajúcu sa ich významovej stránky. Frazeologickým jednotkám so slovesnými komponentmi *márniť/mrhať/strácať*²² sa priradzuje výklad „robiť niečo zbytočné“ a frazéma *zabíjať čas*²³ s kvalifikátorom *expr.* sa uvádza ako samostatná jednotka s významom „nič nerobiť“. Akademický slovník súčasnej češtiny jednotku *marnit čas* vníma ako voľné slovné spojenie, eviduje ho popri nefrazeologických vetných spojeniach *Čas plyne / letí / ubíhá / běží* či *Neumí hospodářit s časem* a i.,²⁴ slovesný komponent *ztrácat* uvádza iba ako súčasť frazémy *ztratit / ztrácat / nemít pojem o čase*,²⁵ pričom sloveso *zabíjet* zaznamenáva iba ako súčasť frazémy v tvare *zabíjet / zabít / ubíjet / ubít čas (něčím)*.²⁶ Slovník bulharského jazyka jednotku *губя си времето*²⁷ registruje ako voľné slovné spojenie a jednotku *убивам си времето* vôbec neuvádza,²⁸ rovnako ako Frazeologický slovník

¹⁷ V prípade jednotiek *убивам си времето, губя <си> времето* je *си* zvrtné osobné zámeno, v jednotke *губя времето си* ide o krátky tvar privlastňovacieho záměna *свой*.

¹⁸ Рогов. Фразеологичен речник на българския език. Том 1. А-Н. София: Издателство на Българската академия на науките, 1974, с. 223-224.

¹⁹ Рогов. Речник на българския език. Том 2. В. София: Издателство на Българската академия на науките, 1979, с. 412.
²⁰ Mlacek, J. – Dürö, P. a kol.: Frazeologická terminológia. Bratislava: STIMUL – Centrum informatiky a vzdelávania FF UK, 1995, s. 136.

²¹ Krátky slovník slovenského jazyka. J. Kačala – M. Pisárčiková – M. Považaj (red.). Bratislava: Veda, 2003, s. 94.

²² Slovník súčasného slovenského jazyka. K. Buzássyová – A. Jarošová (red.). Bratislava: Veda, 2006, s. 471.

²³ Slovník súčasného slovenského jazyka, c. d.

²⁴ Akademický slovník současné češtiny. Praha: Akademie věd české republiky. Heslo *čas*. Dostupné online: <https://slovníkcestiny.cz/heslo/%C4%8Das/0/14816>

²⁵ Akademický slovník současné češtiny, c. d.

²⁶ Akademický slovník současné češtiny, c. d.

²⁷ Речник на българския език. Том 2. В. София: Издателство на Българската академия на науките, 1979, с. 412.

²⁸ Речник на българския език, c. d.

bulharského jazyka.²⁹ Dodajme ešte, že Hrvatski frazeološki riječnik³⁰ ako frazémy hodnotí nielen slovné spojenia *gubiti (tratiti) vrijeme a ubiti / ubijati vrijeme*, ale aj jednotku *vrijeme leti*, ktorá sa v iných slovníkoch slovanských jazykov za frazému nepokladá.

Uvedené príklady sú dostatočnou odpoveďou na otázku, prečo v súvislosti s lexikografickou praxou a korpusovou lingvistikou treba venovať pozornosť deskripcii ustálených slovných spojení a delimitácii ich vlastností, na základe ktorých by bolo možné vymedziť hranice medzi jednotlivými typmi viacslovných pomenovaní. Tejto téme sme venovali pozornosť aj v predchádzajúcich výskumoch. Na základe podrobnej analýzy sémantických zmien v procese lexikalizácie slovenských a bulharských slovných spojení, ktorých obligatórnu zložku tvoria lexémy *zlato, zlatý*, sme dospeli k záveru, že hranica medzi lexikalizáciou a frazeologizáciou je v niektorých prípadoch, najmä dvojslovných spojení pomerne nezreteľná a priestupná.³¹ Z prezentovaného prehľadu názorov³² na túto problematiku vyplynulo, že nielen slovenská, ale aj bulharská jazykoveda hľadá metodologický nástroj, ktorý by umožňoval viesť striktnejšiu deliacu čiaru medzi nefrazeologickými a frazeologickými ustálenými slovnými spojeniami. Ako sa ukázalo, je to tak aj v prípade metaforických verbálno-substantívnych syntagiem *zabíjať čas* a *strácať čas*, a to nielen v slovenčine, ale aj v iných slovanských jazykoch. Obe jednotky majú znaky lexikalizovanej metafory a z hľadiska frazeologickej parametrizácie sú zároveň nositeľmi výrazného obrazno-motivačného a tiež expresívno-emocionálneho príznaku, čím možno vysvetliť rozkolísanosť ich lexikografickej charakteristiky. Vo vzťahu ku kategórii času ako trvaniu všetkého bytia však nevyjadrujú pasívny postoj človeka k jeho plynutiu v nekonečnom časopriestore. Nie sú ani reflexiou nadprirodzeného riadenia, ako je to napríklad v bulharskej *Времето и Бог са всемогъщи* alebo slovenskej frazeotextéme *Všetko do času, Boh naveky*, ale vďaka metaforickej transpozícii sa v nich odráža jedinečná ľudská schopnosť generalizovať, analogicky myslieť a nachádzať i pomenúvať súvislosti medzi fenoménmi pozemského a nadpozemského sveta.

Expression of Metaphorical Temporal Contexts in the Slavic Linguistic Image of the World

Mária Dobříková

The article focuses on two verbo-nominal constructions *strácať čas* (*waste time*) and *zabíjať čas* (*kill time*) in Slavic as well as some non-Slavic languages. In both units the lexeme *time* does not refer to a specific or unspecified time period, nor does it correlate with the notion of constantly ongoing changes related to a linear or cyclical time dimension. The verbal components contribute decisively to the expressiveness and metaphoric sense of the overall meaning. Despite the scientific evidence of the elusiveness of any time interval, it is due to the verbal components that in the case of the phrase *zabíjať čas* (*kill time*) in the individual Slavic languages, time becomes an anthropomorphic object that can be deprived of life, and in the case of the phrase *strácať čas* (*waste time*), it is transformed into materialized entity or property that can be lost. The article also provides a view on the status of both analysed units from the point of view of phraseological theory and lexicographical practice.

²⁹ Ничева, К. – Спасова-Михайлова, С. – Чолакова К.: Фраzeологичен речник на българския език. Том 1. А-Н. София: Издателство на Българската академия на науките. 1974, с.223-224.

³⁰ Menac, A. – Fink Arsovski, Ž. – Venturin, R.: Hrvatski frazeološki riječnik. Zagreb: Naklada Ljevak, s. 681-683.

³¹ Dobříková, M.: Lexikálno-sémantická charakteristika slovenských a bulharských ustálených slovných spojení s komponentom *zlato, zlatý*. M. Dobříková (ed.): *Philologica* 67. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2011, s. 99-110.

³² Porov. napr.: Jarošová, A.: Lexikalizované spojenia v kontexte ustálených spojení. J. Dolník (ed.): *Princípy jazyka a textu*. Bratislava: Univerzita Komenského 2000, s. 138-153; Kačala, J.: Lexikalizované spojenia a frazeologické jednotky. P. Durčo (ed.): *Frazeologické štúdie II*. Bratislava: Esprima 1997, s. 95-102; Манолова, Л.: Речник на лингвистичните термини в българския език. София: Наука и изкуство 1999, с. 191; Зидарова, В.: Очерк по българска лексикология. Пловдив: Университетско издателство на Пловдивския университет, 1998, с. 135 а i.

